

اسناد اشغال ایران

جلد چهارم: بحران مالی و غذایی و شکست طرح‌های مستثنای

گردآوری و ترجمه: فریده سلیمانی

چاپ اول

۱۴۰۲

مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران (پژوهشکده تاریخ معاصر)

- سوشناسه: سلیمانی، فریده، ۱۳۶۸ -
عنوان و نام پدیدآور: اسناد اشغال ایران / گردآوری و ترجمه فریده سلیمانی؛ ناظر علمی: موسی فقیه حقانی؛ ویراستار: نعمت‌الله عاملی. مشخصات نشر: تهران: مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۴۰۲. مشخصات ظاهری: ۵ج: جدول.
- شایبک: ج. ۱: ۱-۶۷-۸۷-۶۰-۹۷۸؛ ج. ۲: ۸-۶۸-۸۷-۶۰-۹۷۸-۶۰-۹۷۸؛ ج. ۳: ۵-۶۹-۸۷-۶۰-۹۷۸-۶۰-۹۷۸؛ ج. ۴: ۱-۷۰-۸۷-۶۰-۹۷۸-۶۰-۹۷۸؛ ج. ۵: ۸-۷۱-۸۷-۶۰-۹۷۸-۶۰-۹۷۸
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: گردآورنده و مترجم در جلد اول و دوم مهدی فیروزی است. گردآورنده و مترجم در جلد سوم و چهارم فریده سلیمانی است. گردآورنده و مترجم در جلد پنجم محمد صفار و فریده سلیمانی است.
یادداشت: نمایه
- مترجات: ج. ۱. حطی و بحران غفایی (۱۹۴۵-۱۹۴۶)
ج. ۲. یادداشت‌هایی درباره ایران (۱۹۴۳-۱۹۴۶)
۳. در مسیر تبارکات جنگ (۱۹۴۱-۱۹۴۲)
۴. بحران مالی و غذایی و شکست طرح‌های مستشاری.
۵. بحران سیاسی و دولت‌های ناپایدار
موضوع: ایران -- تاریخ -- پهلو، ۱۳۲۰-۱۳۵۷ -- اشغال متفقین، ۱۳۲۰-۱۳۲۴ -- اسناد و مدارک
Iran -- History -- Pahlavi, 1941-1978 -- Allied occupation, 1941-1945 -- Sources
موضوع: جنگ جهانی دوم، ۱۹۳۹-۱۹۴۵ م: ایران
World -- War, -- 1939-1945 -- Iran
شناسه افزوده: فقیه حقانی، موسی، ۱۳۴۲ -
شناسه افزوده: سلیمانی، فریده، ۱۳۶۸ -
شناسه افزوده: مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران
رده‌بندی کنگره: DSR5/1502
رده‌بندی دیویی: ۰۸۲۴۰۷۲۷/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۴۴۸۷۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی: ۹۱۴۴۸۷۶

اسناد اشغال ایران

جلد چهارم: بحران مالی و غذایی و شکست طرح‌های مستشاری

گردآوری و ترجمه: فریده سلیمانی

ناظر علمی: دکتر موسی فقیه حقانی |

ویراستار: نعمت‌الله عاملی |

نشانی: تهران، خیابان ولی عصر (عج) خیابان شهید فیاضی (فرشته)، نبش چناران، شماره ۱۵

صندوق پستی: ۱۹۷۵/۱۹۳۹۵ | تلفن: ۲۲۰۰۳۴۶۹ | دورنگار: ۲۲۶۰۲۰۹۶

حروفچینی و صفحه‌آرایی: مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه بوستان کتاب قم

چاپ اول: ۱۴۰۲ | تعداد: ۱۰۰۰ | قیمت: ۲۹۰/۰۰۰ تومان

شایبک: ۱-۷۰-۸۷-۶۰-۹۷۸-۶۰-۹۷۸

نشانی مرکز توزیع: نمایشگاه و فروشگاه دائمی سرای تاریخ

خیابان ولی عصر (عج)، خیابان شهید فیاضی (فرشته)، شماره ۱۱

نمبر: ۲۲۶۰۲۰۹۶-۰۲۱ | نشانی وب فروشگاه: www.iichstore.ir

سفارشات: ۰۲۱-۲۲۶۰۵۰۷۳ و ۰۹۳۳۳۹۰۰۷۵۵

نشانی ما در شبکه‌های اجتماعی: @IICHSPub

www.iichs.ir | info@iichs.org

کلیه حقوق این اثر متعلق است به مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

مقدمه

جلد چهارم اسناد اشغال ایران، دوره زمانی سال‌های ۱۹۴۳-۱۹۴۴/دی‌ماه ۱۳۲۱ تا آبان ۱۳۲۳ را در بر می‌گیرد. عمده گزارش‌ها مربوط به مکاتبات در یفوس سفیر آمریکا در تهران با وزارت خارجه این کشور است. محتوای اسناد این مجلد بیشتر در خصوص تحولات داخلی کشور به‌ویژه مشکل کمبود خواربار و راهکارهای مختلف برای حل این بحران است. در این دوره به منظور برون‌رفت از بحران نان و کمبود مواد غذایی، وزارت خواربار تشکیل می‌شود. این وزارتخانه پس از آغاز جنگ جهانی دوم، در زمان نخست‌وزیری احمد قوام تأسیس شد، و در دومین دوره نخست‌وزیری علی سهیلی نیز ادامه داشت، اما در دوره نخست‌وزیری محمد ساعد مراغه‌ای منحل شد. سیدمهدی فرخ و سیدمحمد تدین مسئولیت وزارت خواربار ایران را در این دوره برعهده داشتند.

در این دوره، شریدان آمریکایی به‌عنوان مستشار وزارت خواربار منصوب می‌شود. در بسیاری از اسناد به فعالیت‌های این وزارتخانه و شریدان مستشار آمریکایی وزارت خواربار اشاره شده است. شریدان عملکرد موفقی در وزارت خواربار نداشت، به طوری که این وزارتخانه خیلی سریع منحل و وظایفش به وزارت دارایی منتقل شد و شریدان پیش از اتمام مدت سه‌ساله قرارداد استخدامش، بدون آنکه مشکل ارزاق عمومی ایران را حل کند، کشور را ترک کرد.

در همین دوره، به دلیل وجود مشکلات فراوان اقتصادی، دولت ایران تصمیم گرفت آرتور میلسپو آمریکایی را جهت ساماندهی اوضاع نابسامان اقتصادی مجدداً استخدام کند. مجلس سیزدهم شورای ملی، در ۲۱ آبان ۱۳۲۱ قانون استخدامی میلسپو را با سمت رئیس مالیه تصویب

کرد. گزارش‌های زیادی در خصوص مأموریت دکتر میلسپو در مقام رئیس کل مالیه ایران در این مجلد آمده است.

در این مجلد نیز به طور مفصل به فعالیت‌های مرکز تدارکات خاورمیانه پرداخته شده است؛ آژانسی انگلیسی-آمریکایی که در آوریل ۱۹۴۱ توسط بریتانیایی‌ها ایجاد شد و در طول جنگ جهانی دوم بر جریان تدارکات غیرنظامی به خاورمیانه کنترل کاملی داشت. همچنین گزارش‌هایی در خصوص برنامه وام و اجاره ایالات متحده در ایران آمده است.